

Gaslighting

Gaslighting - forma psychologicznej manipulacji, w której osoba lub grupa osób umyślnie tworzy w osądzie ofiary wątpliwości wobec własnej pamięci czy percepcji, często wywołując u niej dysonans poznawczy i inne stany, takie jak niskie poczucie własnej wartości^[1].

Za pomocą zaprzeczania, kłamania, wprowadzania w błąd, sprzeczności i dezinformacji gaslighter próbuje zdestabilizować psychicznie ofiarę i podważyć jej przekonania. Służy temu szeroki wachlarz zachowań: od zaprzeczenia przez sprawcę, że doszło do poprzednich nadużyć, aż po inscenizację dziwnych wydarzeń przez sprawcę z zamiarem dezorientacji ofiary^[2].

Ingrid Bergman w filmie *Gaslight* z 1944 roku

Pochodzenie terminu

Termin powstał po premierze amerykańskiego dramatu psychologicznego z 1944 roku *Gaslight* (w Polsce znany jako Gasnący płomień), w którym główny bohater próbuje doprowadzić swoją żonę do szaleństwa poprzez ciągłą manipulację światłem domowych lamp gazowych (ang. *gas lights*) przy jednoczesnym zaprzeczaniu, że coś takiego się dzieje i wmawianiu jej, że to są tylko jej halucynacje, a nie rzeczywistość^{[3][4]}.

Przypisy

1. Andrew D. Spear, *Epistemic dimensions of gaslighting: peer-disagreement, self-trust, and epistemic injustice*, „Inquiry: An Interdisciplinary Journal of Philosophy”, 2019, s. 1–24, DOI: [10.1080/0020174X.2019.1610051](https://doi.org/10.1080/0020174X.2019.1610051) (<https://dx.doi.org/10.1080%2F0020174X.2019.1610051>).
2. Patricia Evans: *The Verbally Abusive Relationship: How to Recognize it and How to Respond* (<https://archive.org/details/verballyabusiver00evan>). Wyd. 2nd. Holbrook, Mass.: Adams Media Corporation, 1996.
3. Florence Rush: *The best-kept secret: sexual abuse of children* (<https://books.google.com/books?id=GXgDjnFL2xcC>). Human Services Institute, 1992, s. 81. ISBN 978-0-8306-3907-6. [dostęp 16 czerwca 2011].
4. Emanuel Levy, *Gaslight: Cukor's Masterpiece Starring Ingrid Bergman in Oscar-Winning Performance* (<http://emanuellevy.com/review/gaslight-6/>), 2006.

Źródło: „<https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Gaslighting&oldid=59575103>”